

Zwermen scheppen

Mari van Iersel

Voorzorgsmaatregelen

Bij het scheppen van zwermen moet de imker met allerlei omstandigheden rekening houden. De zwerm kan zowel vriendelijk als agressief zijn. Dat merk je pas als je ermee bezig bent. Goede bijendichte kleding is van belang, want niets is zo slecht voor het imago van de imkerij als een imker die op de vlucht gaat. Boze bijen maken dan ook geen onderscheid tussen imker en publiek. Doordat de imker rustig de bijen benadert, denkt men dat het met het gevaar wel mee zal vallen. Het publiek heeft geen idee hoe snel een agressief volk zijn slachtoffers weet te vinden.

Schepkorf

Traditioneel gebruikt men voor het scheppen een schepkorf of kieps, maar zwermen scheppen kan in alles wat bijendicht afgesloten kan worden. Een grote plastic emmer is heel geschikt: hij weegt weinig, is bijendicht afsluitbaar met een doek en eenvoudig hanteerbaar. De ervaring leert dat als men de korf inwrijft met een pluk vers gras de bijen gemakkelijker in de korf blijven.

Een zwerm scheppen

Een bijenvolk zonder raat zal een tros vormen met de koningin in het centrum. Op die eigenschap is het scheppen gebaseerd. We proberen de koningin met zoveel mogelijk bijen in de schepkorf te krijgen. Het eenvoudigst is een zwerm te scheppen die aan het eind van een tak hangt. Men houdt de korf onder de zwermtros, schudt een keer flink aan de tak en de bijen vallen in de korf. De imker zet de korf met de open kant naar beneden op de grond, legt er iets onder zodat er een opening is voor de bijen en wacht rustig af.

Als de koningin bij het scheppen in de schepkorf terechtgekomen is, ziet hij al na enkele minuten dat er bij de opening bijen gaan stertselen. De niet geschepte bijen zullen dan de korf binnengaan. Het kan soms uren duren voor de laatste bij binnen is. De aantrekkingskracht van de zwerm met de koningin is zo groot, dat een tiental meters tussen de plaats van de zwerm en de schepkorf overbrugd kan worden.

Zit de moeder in de korf dan gaan de bijen in het achterblijvende restje van de zwerm vrijwel meteen moederloos gedrag vertonen: onrust. Zit de koningin niet in de korf dan vliegt alles na enkele minuten terug naar de plaats waar de zwerm hing.

De imker laat de schepkorf op de plaats staan waar hij de zwerm geschept heeft om alle bijen in de korf te verzamelen. Komt de korf daarbij in de volle zon te staan, dan trekken de bijen er vrijwel zeker weer uit. Weg zwerm. Probeer daarom voor schaduw te zorgen. Denk er daarbij om dat de zon zich verplaatst.

Moeilijk te scheppen zwermen

Wanneer een zwerm op een plaats hangt, waar de imker niet eenvoudig een schepkorf onder de tros kan houden, moet hij creatief improviseren. Enkele tips daarvoor:

- Als een zwerm moeilijk te scheppen is, kan dat wel eens een aardige circusvoorstelling opleveren, zeker met publiek erbij. Neem de nodige maatregelen: publiek op afstand, bijendichte

kleding, weet wat je gaat doen.

- Observeer de plaats waar de zwerm hangt goed. Zijn er uitsteeksels waardoor de zwerm niet gemakkelijk in de schepkorf zal vallen?
- Is er een overmaat aan takken, knip er dan met een snoeischaar zoveel mogelijk weg.
- Soms is het handig de zwermtros te verplaatsen door voorzichtig rook langs één kant van de tros te blazen. De tros zal dan langzaam opschuiven.
- Om opvliegen te voorkomen tijdens het scheppen, kan men de zwerm met een plantenspuit nat spuiten. Dat geeft minder opvliegen bij het scheppen.
- Als een zwerm om een paal heen hangt, kan men een stuk karton onder de zwerm schuiven. De bijen glijden dan in de schepkorf als ze van de paal worden geveegd.
- Soms is een rechte bijenkast gemakkelijker om een zwerm in af te vegen dan een ronde korf, bijvoorbeeld als een zwerm tegen een muur hangt.
- Een voorzwerm heeft altijd één koningin, een nazwerm kan meerdere koninginnen hebben. Dat verklaart waarom een gedeelte van de zwerm in de schepkorf zit en het andere gedeelte rustig aan de tak blijft hangen. Het scheppen zal dan herhaald moeten worden.

foto Hans Dijkstra bvBeeld

Fred Robbers, bestuurslid van NBV Wageningen scheidt een zwerm in de tuin van het 'Schip van Blaauw', het gebouw van Grafisch Atelier Wageningen, waar maandelijks 'Bijenhouden' wordt vormgegeven.